

Història de Catalunya:

Història diferenciada o compartida?

A l'època carolíngia les terres catalanes viuen separades de la resta de la península Ibèrica i estan integrades en el món franc (s. VIII - s. IX)

La reconquesta catalana, amb l'ajut dels reis francs, és una de les reconquestes peninsulars (s. VIII - s. XII)

Foren alliberades dels àrabs:

- Girona per Carlemany (785).
- Barcelona per un exèrcit franc sota les ordres de Lluís el Piadós (801).
- Capitulació de Tortosa (1148).

Formació d'una col·lectivitat diferenciada vassalla del regne dels francs (s. IX - s. XII)

- Guifré el Pilós (878) inicia la **dinastia nacional catalana** que, amb 21 comtes reis, s'extingirà el 1410 amb Martí l'Humà. Fou la línia de descendència directa més antiga d'Europa.
- **Primera institució de Govern: la Generalitat** amb 115 presidents fins a l'actualitat.
- "Catalunya és el país al qual es pot aplicar amb més rigor el concepte de nació a l'edat mitjana" (Pierre Vilar).
- Entre els anys 1070 i 1080 trobem el patronímic "**català**" i el corònim "**Catalunya**". Per primera vegada apareix el nom de Catalunya en un document escrit, *Liber Maiolichinus* (1114).
- **Primer document en llengua catalana** *Liber Iudiciorum* (1150).

Catalunya independent

- **Independència *de facto*** (s. X - s. XIII)
 - En ocasió del saqueig de Barcelona pels àrabs d'al-Mansur (985) **Borrell II, en no rebre ajut, deixa de retre vassallatge al rei dels francs.**
 - Cap a final del segle X ets descendents de Guifré no solament eren independents dels reis francs sinó que formaven un **condomini patrimonial** que comprenia la Cerdanya, Besalú, Barcelona, l'Urgell i Girona i Osona.

- **Independència de iure**

- **Tractat de Corbeil** (1258) entre Lluís IX de França i Jaume I de Catalunya i Aragó. Jaume I renuncia a gairebé totes les seves possessions ultrapirinenques i **el rei de França renuncia a la sobirania de les terres catalanes**.
- Per concessió del papa Urbà II, **les diòcesis catalanes obtenen la independència de l'arxidiòcesi de Narbona** (1091). El 1154 **el papa Anastasi IV restableix la Tarraconensis** que comprèn els bisbats de Girona, Barcelona, l'Urgell, Osona, Lleida, Tortosa, Saragossa, Osca, Pamplona, Tarassona i Calahorra.

Expansió territorial (s. XII - s. XV)

Durant l'edat mitjana Catalunya és **l'únic territori hispànic amb projecció a l'exterior**:

- **Expansió ultrapirinenca**. El comte Ramon Berenguer I (1035-1070) comença l'expansió ultrapirinenca catalana que dura fins que Pere I és derrotat a la Batalla de Muret (1213).
- **Expansió mediterrània**. La confederació catalanoaragonesa es va estendre per tot el Mediterrani occidental. Bona prova en són els títols dels reis Joan I i Martí l'Humà (1387-1410): comte de Barcelona, rei d'Aragó, de València, de Mallorca, de Sardènia-Còrsega, de Sicília i duc d'Atenes i Neopàtria. A partir de Ferran II, rei de Nàpols.
- **Expansió peninsular**. Pel conveni de Cazola (1179) Alfons I de Catalunya i Aragó i Alfons VIII de Castella fixen els límits respectius de llur expansió peninsular.
- **L'expansió catalana crea regnes** (València, Mallorca, Sicília, etc.), mentre que Castella integra simplement els nous territoris conquerits.
- **La Companyia Catalana dels Almogàvers** ajuda l'Imperi de Bizanci en la seva lluita contra els turcs, conquereix Grècia, s'hi instal·la i funda els ducats d'Atenes i Neopàtria (segle XIV).

Catalunya pionera

Al llarg de la història, Catalunya ha estat pionera en dret constitucional (**Usatges de Barcelona**, 1173), en dret marítim (**Llibre del Consolat de Mar**, segle XIV), en organitzacions pacifistes (**Pau i Treva**, segles XI i XII) i en formes de govern (**Cúria Comtal**, 1000 i **Consell de Cent**, 1265). Les **Corts Catalanes**, sorgides de Pau i Treva, donen a començament del segle XII les bases del constitucionalisme català i estableixen per primera vegada a Europa el funcionament regular de les Corts.

Ferran II i Isabel I

El seu matrimoni constitueix una **unió personal** (1469) i després **dinàstica** (1492) però els dos regnes que representen conserven les seves constitucions, institucions de govern, encunyació de moneda pròpia, recaptació d'impostos, duanes, consolats, etc.).

Intents unitaristes i uniformistes de la monarquia (1640-1714)

- En el seu projecte uniformista dels diversos regnes peninsulars (Unió d'Armes) el comte duc d'Olivares insta Felip IV a sotmetre Catalunya i Portugal a les lleis i domini de Castella. Esclata la **Guerra dels Segadors** (1640-1659), aixecament secessionista català contra la monarquia, proclamació de la República Catalana (1641). Portugal s'independitza i Catalunya resisteix, encara aquesta vegada, a la política unitarista.
- El **Tractat dels Pirineus** (1659) representa l'annexió a França de **Catalunya del Nord**, sense aprovació de les Corts Catalanes. **Posteriorment no s'accepta la retrocessió dels comtats oferta per Lluís XIV de França.**
- Després de la mort, sense descendència, de Carles II de Castella s'origina un **plet dinàstic entre els Àustria i els Borbó**, Catalunya s'arreglera a la causa de l'arxiduc Carles d'Àustria. **Esclata la Guerra de Successió (1702-1714). L'Onze de Setembre de 1714**, després de sis mesos de setge les tropes francocastellanes de Felip V ocupen Barcelona; abolicció de les constitucions i institucions catalanes de govern i repressió de la llengua i cultura catalanes.

Període d'opressió i intents anihiladors (s. XVIII - s. XX)

- **Implantació del Decret de Nova Planta** (1716): Sistema de govern centralista i absolutista imposat per Felip V de Castella a Catalunya que abolia les institucions catalanes d'autogovern (les Corts, la Generalitat, el Consell de Cent, etc.).
- **Imposició del cadastre** (1775) que representa un impost de càstig als catalans; la pressió recaptadora s'incrementa 24 vegades.
- **Persecució de la llengua i la cultura catalanes.** Obligatorietat del castellà a les escoles, a l'ensenyament de catecisme, als llibres de comptabilitat, etc., **derogació del dret penal català** (1870), intent frustrat de fer-ho amb el **dret civil català**, **prohibició d'encunyació de moneda catalana** (1837), etc.
- Durant bona part del segle XIX **Catalunya està en permanent estat d'excepció.**

Recuperació nacional de Catalunya (s. XIX - s. XX)

- **Recuperació lingüística i cultural. Renaixença:** restauració del català com a llengua literària, Jocs Florals (1859), fundació de l'Institut d'Estudis Catalans (1907), aprovació de les normes ortogràfiques (1913), *Diccionari Generat de la Llengua Catalana* de Pompeu Fabra (1932), etc.
- **Recuperació de la consciència nacional**
 - **Historiografia** (Víctor Balaguer, Antoni Rubió i Lluch, Francesc Carreras i Candi, Josep Pella i Forgas, etc.).
 - **Primers teòrics del nacionalisme i del federalisme** (Francesc Pi i Margall, Valentí Almirall, Enric Prat de la Riba, Narcís Roca i Farreras, Domènec Martí i Julià, etc.).

- **Recuperació econòmica:**

- Catalunya és un dels pocs territoris de l'Estat espanyol on entren els **corrents europeïstes** i on es produeix la **Revolució Industrial** que provocarà la contesa entre el **proteccionisme de Catalunya i el lliurecanvisme de Castella**.
- Com a conseqüència de la industrialització, s'accentua la **conflictitat social** a Catalunya (vagues, anarquisme, etc.) que converteix Barcelona en “la ciutat de les bombes”.
- Els comerciants i industrials de Catalunya protagonitzen el **Tancament de Caixes**, moviment de protesta contra la reforma tributària de Villaverde.

- **Recuperació política:**

- **Reivindicacions nacionals per part de la societat civil:** Memorial de Greuges de (1760) I i II Congrés del Catalanisme (1880-1883), Projecte de constitució de l'Estat Català (1883), Memorial de Greuges (1885), Missatge a la Reina Maria Cristina (1888), Bases de Manresa (1892), Missatge al Rei Jordi I de Grècia (1897), etc.
- **Partits polítics i sindicats diferenciats** respecte a la resta de l'Estat espanyol.
- **Assoliment d'institucions de govern.**
- Les diputacions catalanes traspassen gairebé tots els seus serveis a la **Mancomunitat de Catalunya** (1914). És la primera institució catalana de govern des de 1714.
- **Estatut d'autonomia, Parlament i Generalitat de Catalunya** (1932).

Una vegada més, repressió: (1923-1975)

- Abans i després de la **II República Espanyola** (1931-1939), les **dictadures de Primo de Rivera** (1923-1930) i del **general Franco** (1936-1975) representen períodes de persecució de la llengua i la cultura catalanes i novament la supressió de les llibertats i institucions de govern. Aquests fets constitueixen un nou i clar **intent de genocidi cultural, lingüístic i nacional**.
- **Lluís Companys, president de la Generalitat, és executat pel règim feixista espanyol** (1940).

Democràcia

El 1978, tres anys després de la mort del dictador Franco, s'entra en un període democràtic i de respecte dels drets individuals però no així dels drets de les nacions sotmeses al jou espanyol malgrat la proclamació d'una Constitució i d'uns estatuts d'autonomia.

D'aquesta breu relació de fets històrics es desprèn que Catalunya va ser independent de fet durant cinc segles i jurídicament set segles. Independència que va perdre per la força de les armes. **La Història de Catalunya és una història clarament diferenciada** que molts catalans, lògicament, volem perpetuar.